

N:o 62.

Ank. till Riksd. kansli den 15 april 1898, kl. 4 e. m.

*Utlåtande, i anledning af väckt motion om anslag till gratifikationer
åt betjente vid statens jernvägar.*

(R. A.)

I en inom Första Kammaren väckt, till statsutskottet för förberedande behandling öfverlemnad motion (n:o 18) har herr *O. Alin* m. fl. föreslagit, att Riksdagen måtte till Kongl. Maj:ts disposition ställa en summa af 350,000 kronor att utgå af innevarande års trafikinkomster af statens jernvägar för att efter Kongl. Maj:ts pröfning utdelas till statens jernvägars ordinarie personal inom betjentegraden enligt 1897 års arfvodesstat med ett belopp i regel motsvarande en månads arfvode under sagda år till hvar och en af denna personal, dock med afdrag vid längre frånvaro från tjensten och med tilldelande af belöning äfven åt extra personal, som tjenstgjort i frånvarandes ställe.

Till stöd för sitt yrkande hafva motionärerna anfört följande:

»Sällan, om någonsin, har en ensparig jernväg — och säkert aldrig svenska statens jernvägar — haft att uppvisa en så intensiv och omfattande trafik som den, hvilken förliden sommar herskade på våra statsbanor. Dess omedelbara följd har varit ej blott det väl bekanta öfverskottet af nära 5 1/2 millioner kronor utöfver de beräknade nettoinkomsterna af jernvägstrafiken, utan äfven ett ådagaläggande deraf, att statens jernvägar, trots deras långt ifrån tillräckliga tillgång på rörlig materiel och trots de relativt få mötesstationerna samt det endast för en långt

mindre trafik afsedda antalet ordinarie personal, likväl förmått att på ett glänsande sätt utföra det väldiga och komplicerade transportarbete, som vår Konungs jubileum, utställningen i Stockholm, sällspordt goda konjunkturer inom landtbruket, industrien och handelsverlden samt dessutom stora fältmanövrer i eu följd eller på samma gång påfordrade. Om ock distriktsbefålet af alla grader förtjenar fullt erkännande för hvad det dervid planerat och verkat, så är dock visst, att en synnerligen betydande del af förtjensten, att det svåra problemet blifvit så framgångsrikt löst, tillkommer den delen af jernvägspersonalen, som haft, ej att gifva, men att utföra order — personalen inom betjentegraden. Dess nit och pligt-trohet har också öfverallt af befålet vitsordats, ja, delvis förklarats hafva varit öfver allt beröm. Det har inneburit frivilliga, ja, i många fall sjelf-uppoffrande ansträngningar. Bör då ej fosterlandet söka visa, att det uppskattar en sådan hängifvenhet åt dess tjenst, och på samma gång derigenom uppmuntra till efterföljd af ett föredöme, som visar hvad dess söner förmå, när god vilja, kraft och energi af dem krävas — äfven i högsta mått.»

Med tanke på det nyss nämnda rika tillskottet till statskassan och med hänsyn till lefnadsställningen hos den personal, som vore i fråga, syntes det motionärerna lämpligast, att Riksdagen åt hvar och en af den sagda personalen beviljade en gratifikation. Om ock det stora antalet män, som härmed borde hugnas, ej tilläte, att hvars och ens del blefve synnerligen stor, så skulle dock det erkännande, som gåfvan innebure, förläna den ett så mycket högre värde.

Utskottet erkänner till fullo det förtjenstfulla sätt, på hvilket personalen vid statens jernvägar fullgjort det omfattande och magtpåliggande arbete, som trafikens betydliga stegring under nästlidna år och särskildt dess sommarmånader påkallat. Det nu väckta förslaget, att en del af denna personal på grund häraf och med hänsyn till det stora öfverskott, som statens trafikinkomster under fjolåret lemnat utöfver det beräknade beloppet, skulle tilldelas särskild gratifikation synes dock utskottet gifva anledning till betänkligheter. Den ökning i statens trafikinkomster, som nästlidna års räkenskaper utvisa, har visserligen till en afsevärd del för-anledts af sådana tillfälliga förhållanden som den under året pågående utställningen i Stockholm, konungajubileet m. m.; men förnämsta orsaken dertill torde dock vara att söka i de förbättrade konjunkturerna för industri, jordbruk och handel. Detta bestyrkes deraf, att äfven de

månader af år 1897, som föregingo utställningens öppnande, liksom ock sista kvartalet af samma år utvisa betydligt större bruttoinkomster af trafik än motsvarande tider under nästföregående år. För januari månad innevarande år öfverstego dessa inkomster med omkring 125,000 kronor och för sistlidne februari månad med mer än 200,000 kronor de under samma månader 1897 inflytna beloppen. Med hänsyn härtill och då de goda konjunkturerna fortfarande äro rådande, torde man hafva anledning antaga, att statens jernvägar ännu under en period skola lemna mer än vanligt stora inkomster, och äfven vid en kommande riksdag torde sålunda detta förhållande kunna anföras såsom skäl för beviljande åt jernvägspersonalen af särskilda gratifikationer. Öfver hufvud taget kan det icke synas utskottet lämpligt, att Riksdagen för särskilda fall tillerkänner vissa klasser af statens tjänstepersonal extra penningebelöningar för fullgörandet af dem åliggande göromål; och derest Riksdagen en gång gifver sig in på denna väg, skola säkerligen förnyade framställningar i enahanda syfte väckas och blott med svårighet kunna tillbakavisas.

Förutom hvad ofvan framhållits har utskottet vid närmare granskning af motionärernas förslag haft anledning att i åtskilliga afseenden mot detsamma framställa anmärkningar.

Enligt motionen skulle de föreslagna gratifikationerna utgå endast till personalen inom betjentegraden. Vid statens jernvägar utöfvas emellertid i många fall alldeles motsvarande funktioner af tjänstemän som af betjente. Sålunda tillhör föreståndaren för en mindre station betjenteegraden, under det att vid de större stationerna såväl stationsföreståndaren som dennes närmaste biträden äro tjänstemän. Ehuru de större stationerna i allmänhet mest betungats af den ökade trafiken, skulle sålunda deras föreståndare enligt motionen icke få någon del af gratifikationsmedlen, hvaremot föreståndaren för en liten station, som kanske varit helt och hållet oberörd af trafikens tillväxt, skulle erhålla särskild belöning.

Efter att hafva påpekat den uppenbara orättvisa, hvartill föreliggande förslag, såsom afseende endast betjente, skulle vid tillämpningen leda, vill utskottet beträffande denna personal lemna några upplysningar, hvaraf torde framgå, att dess göromål under det nästförflutna året i allmänhet icke ökats utan motsvarande förhöjning i inkomst. Först må nämnas, att för bestridande af de genom trafikens stegring ökade göromålen extra betjentpersonal i stor utsträckning varit använd, hvilket framgår deraf, att utgifterna för aflöning af sådan personal under år 1897 uppgått till inemot 400,000 kronor mer än under nästföregående år.

Med anledning af den mer än vanligt ansträngande tjänstgöringen i Stockholm hafva särskilda gratifikationsbelopp af jernvägsstyrelsen tilldelats en del af den derstädes placerade personalen. Banbevakningspersonalen har, i den mån dess tjänst i högre grad tagits i anspråk, härför uppburit öfvertidsersättning, och tågpersonalen har för sitt ökade arbete erhållit motsvarande ersättning i form af milpenningar, hvilka under ifrågavarande år utgått med omkring 63,000 kronor mer än under år 1896. Med afseende å motionärernas förslag, att belöning skulle tilldelas äfven extra personal, som tjänstgjort i frånvarandes ställe, har utskottet velat påpeka, att enligt inhemtad upplysning den till denna personal utbetalda aflöning under nästlidna år i åtskilliga fall beräknats efter högre norm än under vanliga förhållanden.

Då ofvan meddelade upplysningar synas gifva vid handen, att jernvägsbetjente i många fall, der deras göromål i väsentligare mån ökats, härför blifvit i en eller annan form godtgjorda genom särskilda inkomster, torde giltig anledning saknas att, på sätt förevarande motion innebär, härutöfver bereda dem ytterligare ersättning. Med afseende härå och på grund af hvad utskottet i öfrigt haft att mot förslaget anmärka, får utskottet hemställa,

att herr Alins m. fl. ifrågavarande motion icke må af Riksdagen bifallas.

Stockholm den 15 april 1898.

På statsutskottets vägnar:

CHR. LUNDEBERG.